अर्द्धायन त्रि॰ अर्द्धमयनं यस्य । १अर्द्धगत प्लक्षद्वीपस्थे २वैश्यवर्णस्यानीये पत्तिभेदे । प्लक्षद्वीपवर्णने अरुणादिसप्तनदीरुक्त्वा "वासां जलोपस्पर्शनविधूतरजस्तमसो हंसपतङ्गोर्ध्वायनसंज्ञास्चत्वारोवर्णाः" भाग॰५,२०,७ । "हंसादयः पत्तिणः ब्राह्मणादिस्थानीयाः" श्रीधरः । ३अर्द्धगतौ न॰

अर्द्धाम्नाय पुं अर्द्धमाम्नायते आ+म्ना-कर्म्मणि घञ् । वेदभागातिरिक्तबोधके तन्त्रभेदे

अर्द्धावर्त्त पु॰ अर्द्धमावर्त्ततेऽत्र आ+वृत आधारे घञ् । १अश्वपृष्ठस्थाने त्रिका॰भावे घञ् ६त॰ । २दक्षिणावर्त्ते च

अर्द्धासित पु॰ अर्द्धमपरिभागे असितः कृष्णः आसितो वा । १कारवेल्ले (करेला) त्रिका॰ २अर्द्धोपविष्टे त्रि॰ ।

अर्द्धेह पु॰ अर्द्धमीहा चेष्टा । उत्थानानुकूलायामूर्द्धचेष्टायाम् "उदोऽनूर्द्धे" सुश्रु॰ अर्द्धेहाप्यत्र स्त्री ।

अर्म्मि पुंस्त्री॰ ऋ-मि-अर्त्तेरच् । १तरङ्गे, "व्योमगङ्गोर्म्मिवायुभिः" रघुः "गङ्गोर्म्मिभिर्व्याहतवाञ्छितार्थैः" २प्रकाशे, ३वेगे, ४वस्त्रसङ्कोचरेखायाम्, ५पीडायाम्, ६उत्कण्ठायाम्, ७बुभुक्षादिषु, षट्सु देहमनःप्राणानां यथायथं धर्म्मेषु ते च "बुभुक्षा च पिपासा च प्राणस्य, मनसः स्मृतौ । शोकमोहौ, शरीरस्य जरामृत्यू षडूर्म्मयः" भा॰ ति॰ विभज्योक्ताः "षड्भोजतानामन्यानां मनोजमनाहति । अतिवेगसमायुक्ता गतिरूर्म्मिरुदाहृता" वैजयन्त्युक्तलक्षणायाम् ८अन्नमतौ स्त्री "तर्णं पयोधय इवोर्म्मिभिरापतन्तः" माघः "त्रिपङ्क्तिरूर्म्मीनपरैरिवोर्म्मिभिः" माघः "पक्षे ऊर्म्मिभिरन्यगतिभिरित्यर्थः ।

अर्म्मौ भवः यत् । अर्म्म ऊर्म्मिभवे त्रि॰ रात्रौ स्त्री निरु॰ "तिरस्तमोदश्च अर्व्वासु" ऋ॰ ६,४८,६, "अर्व्वासु रात्रिषु" भा॰ । रुद्रभेदे पु॰ "नम अर्व्वाय चावर्व्याय च" यजु॰१६,३१ ।

अर्म्मिका स्त्री अर्म्मिरिव आयति कै-क । १तरङ्गवत् प्रकाशमाने अङ्कुरीयके । स्वार्थे कन् । २तरङ्गादौ च । ३उत्कण्ठायाम् ४भङ्गनादे ५वस्त्रभङ्गे च हेम॰

अर्म्मिन् त्रि॰ अर्म्मिरस्त्यस्य वा॰ इनि । अर्म्मियुक्ते स्त्रियां ङीप् । "दम्पृच्यध्वमृतावरीरूर्म्मिणा मधुमत्तमाः" आत्मा॰ ४,२,३२, "प्रक्षापयन्त्यूर्म्मिणम्" ऋ॰ ९,९८,६, २समुद्रे पु॰ "ततः सागरमासाद्य कुक्षौ तस्य महोर्म्मिणः" भा॰व॰२०अ॰।

अर्म्मिमत् त्रि॰ अर्म्मिरिव वक्रताऽस्त्यस्य मतुप् यवा॰ मस्य म वः । १वक्रे । "दीर्घेषु नीलेष्वथ चोर्म्मिमत्सु अध्याह केशेषु नरेन्द्रपत्नीम्" भा॰स॰६५अ॰ २तरङ्गवति च ।

अर्म्मिमालिन् पु॰ अर्म्मिमालाऽस्त्यस्य इनि । समुद्रे "इन्द्रं महद्भोर्म्मिरिवोर्म्मिमाली" रघुः

अर्म्मिला स्त्री लक्ष्मणपत्न्याम् जनकस्यौरस्यां कन्यायाम् "पार्थिवीसुदयक्षद्रघूद्वहो लक्ष्मणस्तदनुजामथोर्म्मिलाम्" रघुः

अर्य्यादि पु॰ पाणिन्युक्ते गतिसंज्ञानिमित्ते शब्दसमूहे स च गणः अरी, अररी, तन्त्री, तालो, आतालो, नेतालो, धूलो, धूसी, शकला, संशकला, ध्वंसकला, भ्रंसकला, गुलगुधा, सजूः, फल, फली, विल्ली, आलोली, केवाली, केवासी, पर्याली, शेवाली, वर्षालि, अचूमणा, वशसा, मनसा, मसमसा, औषट्, वौषट् वषट्, स्वाहा, स्वधा, वन्वा, प्रादुस्, अत्, आविस्, अत्र पाठान्तरम् अररी अरीति अरीलत्य ।

अर्व पु॰ अरः कारणत्वेनास्त्यस्य अर्श॰ अच् संज्ञापूर्वकविधेर्नित्यत्वेन स्वावस्थ्यवत् न गुणः । १और्व्वे ऋषिभेदे उपचारात् तज्जाते २वाडवानले "अर्व इव प्रधे" ऋ॰ ३,२,१९, अर्वः वाडवानलः भा॰ ३तद्वति समुद्रे "अपार अर्वेऽन्तर्दुहाना:" ऋ॰ ३,१,१६, समानमूर्वं नद्यः पृणन्ति" ऋ॰ २,३५,२, अर्वः सादृश्येनास्त्यस्य अच् । वाडवानलतुल्ये ४मरुति "दिव अरुहुर्वा अभितः" २,१२,७, "अर्वान मरुतः" भा॰तत्तुल्ये ५विस्तृते च "मरुद्भिरग्न एनसो अभीक् अर्वात् ४,१२,५, "अर्वात् विस्तृतात्" भा॰।

अर्वङ्ग न॰ अरुरिव अङ्गम् यस्य । अश्विकायाम् शिखीन्द्रे हारा॰

अर्वशी स्त्री अरं नारायणोरुं कारणत्वेनाश्रुते अश-अच् ६त॰ गौरा॰ ङीष् । अर्वश्याम् । पृ॰ अस्य दन्त्यसवर्त्तमपि ।

अर्वष्ठीव न॰ अरु च अष्ठीवन्तौ च समा॰ द्वन्द्वः नि॰ । अर्वोरष्ठीवतोश्च समाहारे

अर्वी स्त्री अरु मध्यस्थत्वेनास्त्यस्य अर्श॰ अच् स्वावस्थ्यवत् न गुणः गौरा॰ ङीष् । अरुमध्यस्थाने "अरुमध्ये अर्वी नाम तत्र शोणितसंचयात् यक्ष्मिणशोषः "अर्व्या अर्वुमध्योवङ्कणसन्धेरुरुमूले लोहिताक्षमिति" लोहिताक्षाणि जानूर्वीकूर्चाः विटकूर्परा" इति च सुश्रु॰।

अर्व्य पु॰ अर्वे वाडवानले भवः यत् । अधिष्ठातृतया वाडवानलस्थिते रुद्रे "नम अर्व्याय च स्रव्याय च" यजु॰१६,४,

अर्षा स्त्री ऋ-स नि॰ नेट् । देवताऽऽहवने शब्दच॰ ।

अलुपिन् पु॰ अलुपिन्+पृ॰ दीर्घः । १जलजन्तुभेदे २मत्स्यभेदे च

अलूक पुंस्त्री॰ उल-ऊकच् दीर्घश्च । मेचके स्त्रियां ङीप् ।

अव पु॰ रक्षायाम् भ्वा॰पर॰सक॰सेट् । अवति औषीत्